

Del: Mätning och bedömning av resultat

Frågorna 1–4, sammanlagt 4 poäng

För besvarandet av frågorna 1–4 reserveras 120 min.

1. Besvara varje delfråga 1.1–1.5. I varje fråga är endast ett svarsalternativ korrekt. Märk ut vilket alternativ du anser vara korrekt. (1 poäng, rekommenderad tidsåtgång 25 min.)

1.1. Vilket av följande påståenden är korrekt när det gäller effektiviteten i samband med utvärderingen, dvs. evalueringen?

1.1.a. Effektiviteten innebär detsamma som de uppnådda effekterna i förhållande till effektivitetsmålen, inklusive en uppskattning av de positiva och negativa bieffekterna.

1.1.b. Effektiviteten innebär endast detsamma som de uppnådda effekterna, oavsett om några effektivitetsmål har uppställts och oavsett om dessa mål har nåtts eller inte.

1.1.c. Effektiviteten beskriver endast i vilken grad målen har nåtts, vare sig det är fråga om mål som gäller effekterna eller mål som gäller lönsamheten eller produktiviteten.

1.1.d. Effektiviteten beskriver i vilken mån de eftersträvade effekterna har nåtts, oavsett vilka bieffekter som orsakas.

1.2. Relevans innebär i samband med utvärderingen, dvs. evalueringen, detsamma som

1.2.a. rationalitet vid elimineringen av onödiga faktorer ur utvärderingsobjektet.

1.2.b. meningsfullhet i förhållande till erfarenheterna hos utvärderarna, dem som är föremål för utvärderingen och utvärderingens uppdragsgivare.

1.2.c. resultatet med avseende på effektiviteten eller verkningsfullheten.

1.2.d. den faktiska effektiviteten i förhållande till de behov som ska tillfredsställas med hjälp av åtgärderna eller de problem som ska lindras.

(Tyvärr hade detta alternativ felaktigt nummerats som 1.2.b på provpapperet, vilket innebar att samma nummer förekom två gånger. Lyckligtvis påverkade detta fel inte provdeltagarnas svar.)

1.3. Ibland konstateras det att ”operationen lyckades men patienten dog”. Vad innebär detta eller vad kan detta innebära då uttrycket tolkas utgående från utvärderingsbegreppen?

1.3.a. Effektivitets- eller produktivitetsmålen nåddes, men verkningsfullhetsmålet nåddes inte.

1.3.b. De uppställda målen nåddes, men verksamheten hade allvarliga bieffekter.

1.3.b. Åtgärden motsvarade inte de relevanskrav som uppställts för den.

1.3.c. Målen nåddes, men hållbarhetskriterierna uppfylldes inte.

1.4. Vid realistisk utvärdering

1.4.a. ska man särskilt se till att man vid utvärderingen endast använder tydlig sakprosa, inte några symboliska uttryckssätt.

1.4.b. ska man avhålla sig från all slags flummighet vid utvärderingen och koncentrera sig på konkreta fakta.

1.4.c. strävar man efter att på basis av det som kan iakttas göra slutledningar angående sådana dolda faktorer som reglerar det som kan iakttas.

1.4.d. håller man sig strikt bara till det som med säkerhet är möjligt, utan någon strävan efter att utvidga gränserna för det som med säkerhet är möjligt.

1.5. Med ett kvasiprov avses

1.5.a. ett dåligt planerat eller dåligt genomfört prov.

1.5.b. ett prov som genomförs med tillämpning av den realistiska utvärderingsteorin.

1.5.c. ett prov som genomförs med accentuering av nyttiggörandet av utvärderingsresultaten.

1.5.d. användning av experimentella metoder i begränsade, tillämpliga delar.

- 1 Statens revisionsverk uppger nuförtiden (år 2009, vhttp://www.vtv.fi/) att dess verksamhet, som revisionsverket kallar ”effektivitetsrevision”, gäller de omständigheter som anges längst till vänster i tabellen. Använd de tre spalterna till höger då du besvarar frågan. (1 poäng, rekommenderad tidsåtgång 25 min.)

Effektivitetsrevisionens områden	Motivering till varför området alltid, ofta eller ibland hör eller alternativt inte hör till området för utvärderingen (evalueringen)		
	Varför alltid?	På vilken grund ofta eller ibland?	På vilken grund aldrig?
1 Verksamhetens lönsamhet		Ifall det uppställts lönsamhets-, effektivitets- eller produktivetsmål, vars uppnående ska granskas.	
2 Verksamhetens effektivitet			
3 Verksamhetens produktivitet			
4 Verksamhetens laglighet		Ifall det i lag uppställts eller annars har fastställts (eventuellt även kvantitativa) mål, vars uppnående ska granskas.	

5	Medelsanvändningens lönsamhet		Ifall det uppställts lönsamhetsmål för medelsanvändningen, vars uppnående ska granskas.	
6	Medelsanvändningens effektivitet		Ifall det uppställts lönsamhets-, effektivitets- eller produktivetsmål för medelsförvaltningen, vars uppnående ska granskas.	
7	Medelsanvändningens produktivitet			
8	Medelsanvändningens laglighet			
9	Uppnåendet av de uppställda målen	Med stöd av vad man över lag känner till om utvärderingen hör vart och ett av fallen 9–11 till området för utvärdering.		
10	Verksamhetens verkningar			
11	Statsbidragens verkningar			
12	Styrningssystemens funktion		Fallen 12–14 hör till området för utvärdering om det i dessa fall uppställts sådana mål vars uppnående ska granskas. Dessutom kan det bli fråga om utvärdering av de tillämpade arrangemangens relevans i varje enskilt fall.	
13	Finansieringssystemens funktion			
14	Skötseln av statsfinanserna			
15	Tillförlitligheten och tillräckligheten av den resultatinformation som ska ges till riksdagen		Ifall det är fråga om resultatinformation som berör utvärderingen, såsom information om effektiviteten, eller ifall det uppställts mål som gäller informationens tillförlitlighet eller tillräcklighet i det aktuella ärendet.	

3. Denna fråga gäller de kontrollmetoder som används vid värderingen eller evalueringen. Nedan finns två förteckningar. I den första förteckningen finns en uppräkningslista av sex kontrollmetoder, som har betecknats med romerska siffror. I den andra förteckningen finns sex beskrivningar av kontrollmetoderna, som har betecknats med små bokstäver, men vars ordningsföljd emellertid inte överensstämmer med förteckningen över kontrollmetoderna. Din uppgift är att anteckna rätt bokstav på raderna intill de romerska siffrorna. (0,5 poäng, rekommenderad tidsåtgång 20 min.)

I ___f___

II ___c___

III ___a___

IV ___d___

V ___e___

VI ___b___

I. Slumpmässig kontroll

II. Matchad kontroll

III. Generisk kontroll

IV. Statistisk kontroll

V. Reflexiv kontroll

VI. Skuggkontroll

a. De effekter som en genomförd åtgärd konstaterats ha inom testgruppen jämförs med sakläget inom den större grupp till vilken testgruppen hör.

b. Effekterna utreds genom att sakkunniga, de som vidtagit åtgärden eller personer som åtgärden riktat sig mot ställs frågor om omständigheter som berör saken, eventuellt bara i efterhand.

c. Man särskiljer dels den målgrupp som åtgärden riktas mot och dels, med hjälp av bestämda kriterier, en jämförelsegrupp som på teoretiskt hållbara grunder i tillräcklig utsträckning har matchats med målgruppen.

d. Av de personer som i princip hänför sig till målgruppen jämför man dem som de facto har varit föremål för åtgärden, och därmed också för dess effekter, med dem som av någon anledning inte har blivit föremål för åtgärden.

e. Objekten för åtgärden granskas innan åtgärden genomförs och efter att åtgärden genomförts, varefter de resultat som fås vid dessa två tidpunkter jämförs med varandra.

f. Grundtypen för slumpmässig testuppställning tillämpas. Såväl de medlemmar av testgruppen som blir föremål för åtgärden som de som inte berörs av åtgärden placeras slumpmässigt i sina respektive grupper.

4. Tillvägagångssätten vid utvärderingen som rättesnören för utvärderaren (1,5 poäng, rekommenderad tidsåtgång 50 min.).

Låt oss anta att du, efter att ha gjort namn om dig som OFR-revisor också inom sektorn för utvärdering, får följande uppgift som gäller en krävande efterhandsutvärdering av objektet i följande beskrivning, vilken inte kan utföras av en okunnig värderare.

Ta noggrant del av uppgiftsbeskrivningen och besvara sedan de frågor som ställs efter beskrivningen.

I denna uppgift är det fråga om ett åtgärdsprogram som riktade sig mot till åren komna invandrare med sysselsättningsproblem, såväl kvinnor som män. Många av invandrarna hade mentala problem och problem som berodde på rusmedelsmissbruk. Inom programmet hade man också för avsikt att uppmärksamma sådana nyligen inflyttade invandrare från Ryssland, Somalia och Irak som endast behärskar sitt hemlands språk.

De som svarade för åtgärdsprogrammet hade meddelat att de tillämpade ett experimentellt, bevisbaserat tillvägagångssätt som grundade sig på den realistiska utvärderingsteorin. Detta innebar att man i synnerhet betonade nyttiggörandet av utvärderingens resultat som stöd för de viktiga intressen som eftersträvades genom åtgärderna, särskilt när det gällde att hjälpa de mest utsatta personerna att ta makten över sitt eget liv (*empowerment*). På grund av det politiska trycket hade det

åtgärdsprogram som nu är föremål för utvärdering genast inletts i full skala. Det fanns alltså inte möjligheter att testa åtgärdsprogrammet eller metodernas effekter i förskott. Valet av personer som blev föremål för åtgärdsprogrammet baserade sig på personernas egen anmälan.

Den allvarliga ekonomiska recession som rådde då åtgärdsprogrammet skulle inledas lindrades plötsligt och sysselsättningssituationen förbättrades avsevärt för alla som hade haft problem med att hitta arbete. Detta glädde också dem som svarade för åtgärdsprogrammet samt deras uppdragsgivare, som ansåg att den förändrade situationen tydligt hade förbättrat åtgärdsprogrammets effekter.

De som svarade för åtgärdsprogrammet hade beslutat att man skulle följa upp åtgärdsprogrammets resultat med hjälp av en enkätundersökning som skulle utföras en gång per år. På basis av denna enkät skulle man utföra en statistisk kvantitativ analys som uppfyller de mest strikta vetenskapliga kraven och vars resultat skulle rapporteras. De som svarade för åtgärdsprogrammet hade genom ett anbudsförfarande lagt ut enkätundersökningen till ett konsultkonsortium. Till konsortiet hörde det finska företaget ManitBoysOy och det internationella företaget UsualSuspects, dvs. aktörer som hörde till de mest kända inom branschen. Konsortiet genomförde enkäten via internet, på finska och engelska.

I pressen hade det framförts påståenden om att en del av de personer som var avsedda att höra till åtgärdsprogrammets målgrupp inte ens hade hört om programmet. De som svarade för åtgärdsprogrammet och deras uppdragsgivare avvisade emellertid dessa påståenden i ett rappt pressmeddelande som tillställdes medierna. Enligt pressmeddelandet hade de som framförde dessa påståenden bedrivit lågstående politik med de nödställdas lidande och med sikte på det kommande valet bedrivit klappjakt på åtgärdsprogrammets uppdragsgivare. Åtgärdsprogrammet, som hade kostat 10 miljarder euro, hade emellertid betraktats som dyrt och kritiserats i offentligheten, även av riksdagen, för att vara mycket invecklat samt oredigt när det gällde finansieringsarrangemangen. Den enkätbaserade utvärderingen av åtgärdsprogrammet hade också kritiserats för att vara intetsägande i förhållande till sina kostnader. Kostnaderna för utvärderingen motsvarade i enlighet med internationell praxis 2 % av åtgärdsprogrammets budget och uppgick alltså till 200 000 euro.

Därmed inleddes den efterhandsutvärdering som du deltar i. Efter undertecknandet av efterhandsutvärderingsavtalet informerades du om att uppdragsgivaren, dvs. samma aktör som åtgärdsprogrammets uppdragsgivare, önskar bevis på att åtgärdsprogrammet haft kännbara positiva

effekter. Uppdragsgivaren hoppas också kunna bjuda ut åtgärdsprogrammet som *benchmark*, dvs. som föremål för internationell ”jämförelseutvärdering”, inom OECD och EU.

Besvara nu följande frågor som gäller den efterhandsutvärdering som avses i uppgiften.

I. Hurdana kritiska frågor gällande utvärderingen aktualiseras i beskrivningen ovan med tanke på tillämpningen av s.k. *metodcentrerade* tillvägagångssätt vid utvärderingen?

De som tillämpar ett metodcentrerat tillvägagångssätt anser att det är viktigt att en viss metod används. I detta fall utgjorde sättet för valet av deltagarna i programmet ett problem, eftersom valet grundade sig på att de som var villiga att delta i programmet anmälde sig till det. Det hade varit bättre ifall ett urvalsförfarande hade tillämpats. Ett urvalsförfarande borde ha tillämpats i synnerhet ifall man hade för avsikt att tillämpa ett experimentellt tillvägagångssätt. Av beskrivningen framgår det inte heller huruvida en eventuell kontrollgrupp utsetts. Vidare erbjöd man alltför få språkalternativ på det formulär som användes i samband med enkäten. Konsortiets enkäter är inte tillräckliga för att kunna betraktas som egentlig utvärdering. Eftersom sysselsättningsläget hade förbättrats skulle det även ha funnits skäl att utreda huruvida åtminstone en del av programmets verkningar i själva verket var sådana skenbara förändringar som förklarades av den förbättrade sysselsättningen.

II. Hurdana kritiska frågor gällande utvärderingen aktualiseras i beskrivningen med tanke på tillämpningen av s.k. *värderingscentrerade* tillvägagångssätt vid utvärderingen?

I samband med de värderingscentrerade tillvägagångssätten betonas det att utvärderingen ska utföras med tillämpning av särskilda kriterier. Några sådana kriterier hade emellertid inte presenterats i detta fall. Uppdragsgivaren hade uttryckligen uppmanat utvärderarna att visa att programmet hade haft positiva effekter. Med hjälp av efterhandsutvärderingen ska man emellertid utreda huruvida positiva verkningar i själva verket har uppnåtts eller inte.

III. Hurdana kritiska frågor gällande utvärderingen aktualiseras i beskrivningen med tanke på tillämpningen av sådana tillvägagångssätt vid utvärderingen då *nyttiggörandet* av utvärderingsinformationen accentueras?

Utvärderingsfallet kan inte utvärderas positivt på grund av de brister som hänför sig till metoderna och kriterierna. Fallet kan inte användas som internationell "benchmark". En annan fråga är huruvida utvärderingen ändå på ett visst "patologiskt" sätt gynnade polerandet av uppdragsgivarens bild i offentligheten.

Uppgift 5 (1 poäng, ca 30 min)

Enligt 73 § i kommunallagen ska OFR-revisorerna "senast före utgången av maj med iakttagande av god revisionsred granska räkenskapsperiodens förvaltning, bokföring och bokslut. Revisorerna ska granska om ... 3) *uppgifterna om grunderna för och användningen av statsandelarna är riktiga*".

Räkna upp och beskriv detaljerat vilken information du behöver för att kunna försäkra dig om att uppgifterna om grunderna för och användningen av statsandelarna är riktig.

Svar:

I denna uppgift var det fråga om att över lag förstå hur statsandelssystemet fungerar och känna till revisorns uppgifter när det gäller verifieringen av uppgifterna.

De typer av statsandelar som betalas till kommunerna utgörs av den allmänna statsandelen och av de uppgiftsbaserade statsandelar som hänför sig till social- och hälsovården samt till undervisnings- och kultursektorn. Revisorn ska verifiera att *uppgifterna om grunderna för statsandelarna är riktiga*. Den allmänna statsandelens grunddel baserar sig på kommunens invånarantal och utjämningen av skatteinkomsterna baserar sig på beskattningsuppgifterna. Dessa uppgifter får staten direkt från befolkningsregistret och från skattemyndigheten. Kommunen behöver inte bestyrka dessa uppgifter.

De statsandelar som beviljas för hälso- och sjukvården är huvudsakligen kalkylerade (exempel på en enkel formel: $\text{invånare} \times \text{kostnad per enhet}$). Statsandelarna grundar sig i huvudsak på kommunens invånarantal och befolkningsstruktur, samt på vissa uppgifter gällande egenskaper hos befolkningen, såsom sjukdomsfrekvensen, samt på de kostnader som verksamheten medför. Uppgifterna om invånarantalet och befolkningsstrukturen får statsandelsmyndigheterna direkt från befolkningsregistret, därifrån även kommunerna får sin information. Fastställandet av de kalkylerade

kostnaderna grundar sig på de statistiska uppgifter om verksamheten och ekonomin som kommunerna sänder till statistikcentralen.

Inom undervisnings- och kultursektorn tillämpas olika statsandelsgrunder. Läroinrättningarnas finansiering grundar sig i huvudsak på priserna per enhet (t.ex. elevantalet x priset per enhet). Inom kultursektorn finns det däremot flera olika statsandelsgrunder. Läroinrättningarna ska i samband med de statistiska uppgifterna om verksamheten och ekonomin också ge information om sitt elevantal och sina kostnader. Då och då har det i offentligheten förekommit uppgifter om att läroinrättningarna har uppgett ett alltför stort elevantal i syfte att få större statsandelar. Då revisorerna granskar statsandelarna inom undervisnings- och kultursektorn ska de säkerställa att såväl uppgifterna om elevmängden och mängden prestationer som uppgifterna om kostnaderna är riktiga.

I avvikelser från vad som var fallet i början av 1990-talet, är statsandelarna nuförtiden i regel inte längre öronmärkta. De statsandelar som beviljats inom ramen för en viss sektor får således även användas för ett annat syfte, så länge kommunen sköter sina lagstadgade uppgifter tillräckligt väl. Detta innebär t.ex. att statsandelar som kommunen beviljats på grunder som hänför sig till social- och hälsovården får användas för utgifter inom undervisningsväsendet.

Uppgift 6 (1,5 poäng, ca 45 min.)

I bilaga 1 finns uppgifter om verksamheten och ekonomin i tre kommuner: resultaträkning, finansieringskalkyl, balansräkning och koncernbalansräkning samt information om kommunernas verksamhet.

Uppgifter:

- a) Namnge systematiskt de faktorer som är centrala vid bedömningen av utfallet i kommunen när det gäller verksamheten och ekonomin. Redogör för ca fem av de viktigaste faktorerna.

Svar:

Kommunen är till sin karaktär en uppdragsekonomi (i motsats till företag, som karaktäriseras av förtjänstekonomi). Kommunen tillhandahåller på uppdrag av kommuninvånarna, i huvudsak med skattemedel, service för kommuninvånarna och styr utvecklingen av kommunens område (bl.a. genom planläggning) samt skapar verksamhetsförutsättningar för kommuninvånarna och olika sammanslutningar. De faktorer som är centrala för kommunens ekonomi kan grupperas på följande sätt.

1. Av uppdragsekonomens karaktär följer att en central faktor består av att kommunens *inkomster och utgifter ska vara i balans. Kommunen eftersträvar inte någon vinst eller något överskott.* Vid granskningen av balansen kan man särskilja den *bokföringsmässiga balansen*, som utvisar resultaträkningens under- eller överskott, och *den faktiska balansen mellan inkomsterna och utgifterna*, som innebär att kommunen på lång sikt kan finansiera både driftsekonomiutgifterna och investeringarna. Balansräkningen utvisar det ackumulerade över- eller underskottet, vilket är lätt att konstatera. Den faktiska balansen måste utredas genom en jämförelse mellan de ackumulerade årsbidrag som uppkommit under åren och de nettoinvesteringar som gjorts under samma tid.
2. Kommunens *finansieringsställning* i vid bemärkelse (balansräkningen). Till denna hör också kommunens solvens, som mäts med hjälp av solvensgraden, lånestocken och den relativa skuldsättningen.
3. När det gäller kommunens verksamhet är verksamhetens *resultat* centralt, dvs. hurdana tjänster kommunen tillhandahåller med hjälp av skattemedlen. Det är alltså fråga om huruvida verksamheten har varit lönsam och verkningsfull. Det är nämligen möjligt att kommunens inkomster och utgifter är i balans och att kommunen är skuldfri (=det går bra för kommunen), medan de tjänster som kommunen tillhandahåller kan vara producerade på ett olönsamt sätt och ge dåligt resultat (=det går dåligt för kommuninvånarna). Det är också möjligt att situationen är den motsatta. För företag, som fungerar enligt marknadsvillkor, hör det ovan beskrivna resultatet av verksamheten samman med lönsamheten: affärerna går inte bra om tjänsterna är dyra (lönsamhet) eller oändamålsenliga (verkningsfullhet). Kommunens bokföring belyser inte denna centrala fråga.
4. Utöver de tre ovan nämnda huvudpunkterna är kommunens skattesatser viktiga vid bedömningen. Kommunen kan få bokslutet att se bra ut med hjälp av låga eller höga skattesatser.
5. De tillgångar som anges i balansräkningen och deras realekonomiska täckning är också av betydelse. Kommunens balansräkning kan ge en felaktig bild av situationen ifall det inte finns någon realekonomisk täckning för de höga belopp som ingår i balansräkningen.

När det gäller kommunens ekonomi ska beloppen relateras till utvecklingstrenden i kommunen. T.ex. årsbidragets betydelse varierar när det gäller kommuner som är stadda i tillväxt och när det gäller kommuner som drabbats av tillbakagång. Utvecklingstrenden för beloppen ger en bättre bild av situationen än bokslutet för ett enskilt år.

- b) Vad för slags bild får man av verksamheten och ekonomin i de kommuner som beskrivs i bilagan? Presentera din bedömning.

Vid bedömningen ska följande omständigheter uppmärksammas. Den ettåriga statistiken över verksamheten och ekonomin ger endast en begränsad bild av kommunens verksamhet. En grundligare jämförelse bör omfatta sådana tidsperioder av vilka utvecklingstrenden i kommunen framgår. Uppgifterna i *bokslutskalkylerna* är relevanta och beskriver de aspekter av kommunens verksamhet som avses ovan i punkterna 1, 2 och 4. Med hjälp av dessa uppgifter kan man jämföra kommunerna med varandra utgående från nyckeltalen i bokslutet.

Statistiken över kommunernas serviceproduktion (punkterna 3 och 5) ger riktgivande information om servicestrukturen och om bruket av tjänster samt om nettodriftskostnaderna per invånare, kund eller prestation. För att man ska kunna göra en tolkning av verksamhetens lönsamhet på basis av nettodriftskostnaderna krävs det noggrannare uppgifter bl.a. om klientavgifterna, anlitaandet av privata tjänster, servicenätverket och redovisningspraxisen.

Statistiken över verksamheten och ekonomin ger olika bilder av kommunernas verksamhet och ekonomiska situation.

- c) Kommun A är i mycket gott skick, eftersom den verkar ha goda förutsättningar att även i fortsättningen svara för basservicen. Kommun B har anledning att aningen noggrannare koncentrera sig på skötseln av ekonomin, så att kommunen även i fortsättningen kan trygga servicetillgången. Kommunen borde också analysera sin verksamhet för att upptäcka eventuell ineffektivitet samt uppmärksamma finansieringen av investeringarna. Enligt nyckeltalen verkar kommun C redan vara en kriskommun.

Uppgift 7 (1,5 poäng, ca 45 min.)

I bilaga 2 finns verksamhetsberättelsen för rörliga polisen, som fungerar som ett statligt räkenskapsverk. Du har till uppgift att utreda huruvida verksamhetsberättelsen ger en sådan riktig och tillräcklig bild av rörliga polisens resultat som författningarna och anvisningarna kräver. Ge ett exakt och systematiskt svar som berör vart och ett av resultatområdena.

Svar:

I 21 § (19.12.2003/1216) i lagen om statsbudgeten finns bestämmelser om resultatrapporteringsskyldigheten. Enligt denna paragraf ska "ämbetsverken och inrättningarna i bokslutet och den verksamhetsberättelse som utarbetas för fullgörandet av resultatansvaret ge riktiga och tillräckliga uppgifter om hur budgeten

har följts och om ämbetsverkets och inrättningens intäkter och kostnader, ekonomiska ställning och resultatet av verksamheten (*rättvisande bild*)". Närmare bestämmelser om resultatrapporteringen finns i 63 § (7.4.2004/254) i förordningen om statsbudgeten. Enligt denna paragraf ska ett ämbetsverk eller en inrättning som är ett räkenskapsverk för varje finansår göra upp räkenskapsverkets bokslut som innefattar en verksamhetsberättelse som redogör för resultatet av verksamheten och utvecklingen av det samt dess effekt på utvecklingen av de samhällsliga verkningarna. Närmare anvisningar om rapporteringen av resultatet finns i statsrådets anvisningar om verksamhetsberättelsen för statens räkenskapsverk, övriga resultatstyrda ämbetsverk och inrättningar samt statliga fonder utanför budgeten 1.12.2006.

Resultatets olika *delelement och innehåll* har sammanställts i det s.k. *resultatprismat*, som presenteras bl.a. i statens resultatstyrningshandbok. Det verkar förekomma vissa variationer i fråga om resultatbegreppen, men när det är fråga om avgiftsfri verksamhet är det centralt att servicen produceras på ett effektivt sätt, att verksamheten är resultatrik (lönsam/produktiv) och att servicen har eftersträvat verkningar (i förhållande till kunderna/samhällsliga verkningar). När det gäller avgiftsbelagd verksamhet är lönsamheten/kostnadseffektiviteten central. Hanteringen av intellektuella resurser betraktas som en del av resultatet. På ett mer principiellt plan kan detta uppfattas som ett viktigt och nödvändigt element som främjar verksamhetens produktivitet och effektivitet.

Vid granskningen av bokslutet innefattar det första skedet identifiering av de olika delar som hör till resultatet. Det andra skedet innefattar en granskning av huruvida uppgifterna är riktiga och tillräckliga.

I rörliga polisens verksamhetsberättelse finns en ensidig rapport om verksamhetens verkningsfullhet. Med verksamhetens verkningsfullhet avses hur inrättningens verksamhet inverkar på (förändrar eller bevarar) objektet och hur dessa verkningar stöder den samhällsliga verkningsfullheten. Rörliga polisens verkningsfullhet beskrivs med andra ord av hur rörliga polisen genom sin verksamhet har förbättrat trafiksäkerheten och minskat olyckorna och rattfyllerifallen, eller gripit en större del av rattfylleristerna, samt av hur användningen av säkerhetsbälten har ökat till följd av rörliga polisens åtgärder. Ministeriet kan också ställa upp mål för dessa verkningar.

Rörliga polisens verksamhetsberättelse innehåller en redogörelse för de faktorer som rörliga polisen borde påverka, men däremot inte någon skildring av hur rörliga polisen har lyckats påverka dessa faktorer. T.ex. trafiksäkerheten påverkas av flera omständigheter, varav rörliga polisens verksamhet är en. I verksamhetsberättelsen skulle det vara viktigt att bedöma vilken andel rörliga polisens verksamhet i själva verket motsvarar när det gäller förbättrandet av trafiksäkerheten. Denna bedömning skulle vara viktig för dem som fattar beslut om användningen av skattemedlen, så att

de skattemedel som anvisas för trafiksäkerhet kan inriktas på ett sådant sätt som ger de bästa verkningarna. Rörliga polisens rapport ger således inte ”en rättvisande bild” av verkningsfullheten.

Av de element som hör till verksamhetens effektivitet är produktiviteten och lönsamheten centrala. Dessa beskriver förhållandet mellan insatserna och prestationerna/produkterna, vilka har beskrivits i tabellen. Texten överensstämmer emellertid inte med tabellen, eftersom det i texten konstateras att ”trafikövervakningens produktivitet minskade för de dokumenterade prestationernas del, eftersom arbetsinsatsen inom trafikövervakningen i enlighet med planerna inriktades mer på rattfylleriövervakning och övervakning av den tunga trafiken”. Enligt tabellen ökade emellertid de dokumenterade åtgärderna, medan produktivitetstalet försämrades i relation till insatserna. Detta gav snarare vid handen att man hade satsat mer resurser än förut på de dokumenterade åtgärderna.

Lönsamhets- och produktivitetstalen gäller rörliga polisens verksamhet. Rörliga polisen är den enhet för vars del förhållandet mellan produktionsfaktorerna (insatserna) och prestationerna granskas. Man kan yttra sig om nivån på lönsamheten och produktiviteten då man ställer talen i relation till andra jämförelseobjekt. I detta sammanhang har man jämfört talen med åren innan, dvs. granskat hur lönsamheten och produktiviteten har utvecklats (horisontell jämförelse). Med tanke på bedömningen av hur väl produktivitetens målen har nåtts är denna uppställning relevant. När det gäller lönsamheten och produktiviteten kan man i princip också göra en jämförelse med motsvarande enheter, ifall det finns sådana (vertikal jämförelse). Den tredje möjligheten är att resultatet jämförs med förväntningarna eller med de mål som uttryckligen uppställts (måljämförelse).

Den text som gäller resultaten, insatserna och kvalitetssäkringen beskriver händelserna och verksamheten under den aktuella räkenskapsperioden. Denna text ger djupare information om verksamheten, liksom det kapitel som handlar om hanteringen och utvecklandet av de intellektuella resurserna.

Sammanfattningsvis ger verksamhetsberättelsen en otillräcklig bild av hur rörliga polisen uppfyller sin grundläggande målsättning, dvs. av de verkningar som åstadkoms med hjälp av insatserna. När det gäller verksamhetens verkningsfullhet finns det så många obesvarade frågor i rapporteringen att uppgifterna inte kan betraktas som riktiga och tillräckliga.